

Виходить у Львові
що дня (крім неділі і
гр. кат. свят) о 5-ій
годині по полудні.

РЕДАКЦІЯ і
Адміністрація: уліця
Чарнецького ч. 12.

ПИСЬМА приймають ся
лиш франковані.

РУКОПИСИ
звертають ся лиш на
окреме жадане і за вло-
женем оплати поштової.

РЕКЛЯМАЦІЇ
невапечатані вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата
у Львові в агенції
дневників пасаж Гавс-
мана ч. 9 і в п. к. Ста-
роствах на провінції:
на цілий рік К 4.80
на пів року „ 2.40
на чверть року „ 1.20
місячно . . . „ — 40
Поодинокое число 2 с.
З поштовою пере-
силкою:
на цілий рік К 10.80
на пів року „ 5.40
на чверть року „ 2.70
місячно . . . „ — 90
Поодинокое число 6 с.

Вісти політичні.

Знесене наглих судів в Празі. — Парламентарне положення. — Австро-угорські переговори з Туреччиною. — Вісти з Росії.

Намісництво в Празі видало нині оповіщення, котрим зносить ся з нинішнім днем нагли суди в Празі і на ві передмістях. В оповіщенню висказує намісник надію, що в місті буде удержаний спокій і лад, віделикає ся до розважних живел, аби співділали до осягнення тої цілі. Однак коли би против осягнення мали знов поновити ся несупокі, то намісник був би приневолений завести знов нагли суди і средства для привернення ладу і спокою. Рівночасно появило ся оповіщення дирекції поліції, котрим знесено заборону ношення студентських відзнак.

Бар. Еренталь був в неділю на авдієнції у Цісаря, котра тревала дві години. Міністер здавав справу з міжнародного положення і вказав на konieczність скорого полагодження в парламенті предложення о анексії і закона о повновласті міністерства справ заграничних для заклучування торговельних договорів. Супротив

того Цісар візав до себе бар. Бінерта, аби вислухати оправданя о положенню в парламенті. Бар. Бінерт заявив, що в теперішних відносинах виключене, аби закон о повновласті міг бути полагоджений в дорозі наглого внесеня, також предложене о анексії не буде так скоро ухвалене. Бар. Бінерт означив ситуацію як непевну і критичну. Цісар застеріг собі рішеня. — В парламентарних кругах зачувати, що голосоване над пильністю бюджетової провізорії безусловно відбуде ся нині. На случай відкинення пильности палатою буде сесія парламенту сейчас замкнена. — Вчера відбула ся рада міністрів, на когрій бар. Бінерт здавав справу з своєї авдієнції у Цісаря.

Дальша розправа про бюджетову провізорію в посольській палаті малу вже звертає на себе увагу, бо точка тяжести парламентарного положення перенесла ся до салону міністра-президента, котрий в переговорах з сторонництвами намагав ся ще ратувати парламентаризм і парламент і приеднати більшість двох третин для ухвали бюджетової провізорії. По виводах управителя міністерства скарбу, в котрих він подав цікавий огляд минувшии, сучасности і вигляд на будучину, обговорив промислову кризу і подав технічний погляд на стан хліборобского, промислового, ремісничого і фі-

нансового розвитку Австрії, промовив всенімець Бехле против заснованя італійського університету. Христ.-сусп. Мазр з Інсбрука обговорив питаня Трентіна а відтак суспільного забезпеченя. Вказуючи на відносини на полудни (іредента) і на півночи (всенімці) звернув він бачність на потребу австрійської „Gemeinbürgschaft“. На засіданню в пятницю промовляли два соціялісти.

Як ми вже вчера доносили, переговори між Австро-Угорщиною а Туреччиною на ново розпочали ся. Австро-Угорщина, як впевнюють в дипломатичних кругах, готова поробити Туреччині різні концесії економічні, за те рішучо виключена згода на уділеня автономії для анектованих країв або якась територіяльна компенсація для Сербії і Чорногори.

Офіціальні круги австрійські додають до тої події такий коментар: Від початку бойкотного руху в Туреччині, австро-угорске правительство не занедбало ніяких заходів, щоби виступити против бойкоту, при чім не обмежило ся лише до кількарязових поважних представлень в Царгороді, але від часу до часу чуло ся спонуканим ставати з натиском в обороні реклямацій пошкодованих експортерів та корабельних товариств. Наслідком бойкоту зазнали переговори з Туреччиною, які заінціювала Австро-Угорщина в справі анексії, пе-

Маруся.

З російского — Володим. Короленка.

I.

Ми їхали верхом долиною Амги. Коні бігли не спішачись якутским шляхом.

Ті пляхи зовсім не подібні до російських. Убита возами російска дорога стелить ся гладко між зеленими нивами. Тут пляхи утоптують ся копитами коний. Дві глибокі борозди, розділені межею, на якій росте трава, лежать по середині. Они однако глибокі і видають ся різко на зеленим тлі. Коли їде двох людей, они плентають ся поруч, лїниво розмавляючи про сільські пригоди, про покоси, або приїзд начальства. Трох їде вже далеко рідше, чотирох укладають ся по дві пари, одна за другою. Задля того кілька пар побічних стежок визначає ся чим раз слабше і губить ся ледве видимим слідом в траві.

Шлях, яким ми їхали, погідного дня на початку липня, був широкий і відповідно ще добре утоптаний; яких шість видних борід, різної глибоки, бігло рівнобіжно, лїниво і спадисто, звиваючи ся широкими луками.

Трави сего року були пишні. Якут, що їхав на стрічу, виднів ся нам за закрутеном лише своєю кінчатою шапкою, піднесеними рукавами свого кафтана і часами тільки потрясала ся над зеленою стїною голова его коня. Він розминув ся з нами, привитавши ся чемно

і приспішивши кроку, небавом зовсім зник серед філюючого зеленого моря.

Зробило ся немов би ще тихійше і ще пустійше. Сонце висіло над далеким хребтом гір. В літі оно стоїть в тім краю не високо, але свїтить своїм косим промінем мало що не цілу добу, сходячи і заходячи майже на однім місці. Земля розгріваючи ся спокійно, але постійно, не встигне добре охолонути за коротку ніч з ві ранною мракою і в полудне північне літо палає спекою і виблискує своєю відмінною принадою, тихою і сумною.

Далекі гори, окриті синявою мракою, здавало ся, розтоплювали ся у своїй втомі. Тихий вітер ворущив густою мракою, що пестріли різноцвітними когутиками, кашкою і якимись ще безчисленними жовтими і білими головками. Нашим незаузданим коням досить було повернути голови ві стежки, аби вхопити, навіть не нахиляючи ся, трохи сочистої трави з межі, і они бігли дальше, помахуючи стиснутими в зубах пишними китицями. Декуди появляли ся довкола невеличкі озерця, немов кусники синого неба, що упали на землю серед шмарагдової зелени... І від всеї тої тихої краси ставало ще сумнійше на серци. Здавало ся, що сама пустиня сумує за чимсь далеким і невидним, в задуманій утомі свого короткого літа....

Ми минули невелику купку юрт¹⁾, що розкинули ся на горбку над озером і зелені луки знов прийняли нас в свої мовчальві обій-

ми. Дорога стала вузша, побічні борозди слабші, трава по межах ще висша і пишнійша. Долина спускала ся до берега ріки. Гори другого берега вже не бовваніли, а виступали острими чертами каменистих ярів, що вкриті були кінчастими деревами.

На ліво також наближали ся все горбкі, розділені вузкими крутими долинами, котрими текли тихі невеличкі річки, що всі вливали ся в Амгу. Понад ті річки ходили свобідно і без охорони табуни кобил, що належали до якутських богатирів, дідичів, котрі встигли і тут серед майже первісної природи захопити ліпші місця божої землі.

Один з таких богатирів попав ся нам на стрічу. Він сидів на високом сідлі, мов величезна башта, в плюшевім кафтані і рисій шапці, а два сухі „джеранаси“, старці, щось немов кріпаки або невільники, бігли що сили побіч его стрепен, проводячи богатиря від его юрти до других, де живуть такі самі невільники. Ботир оглядав власних підданих і власні табуну. Прості звичай дїтій природи виявляли і прості форми первісної суспільности.

Часами лунав поміж горами глухий туліт кінських копит і табун, здичілий і випасений на ситих травах, вискакував із щїлини на луки, принаджений пореканєм чи іржанєм наших коний. Кобилиці настороживши уха виявляли велику цікавість, але їх проводир жеребець зараз витягав, як розгніваний гусак, свою довгу шию і майже волоучи до трави свою довгу, хорошу гриву, робив широке колесо довкола табуна, полохаючи легкодушні кра-

¹⁾ повстане шатро — якутска хата.

рерви. Австро-угорське правительство, ведучи переговори, щоби довести до заказання бойкоту, стояло супротив Порти на становищі, що оно має право домагати ся зберігання постанов торговельних трактатів в тім дусі, аби австро-угорські кораблі при своїх операціях зазнавали охорони та щоби публика не була наражена на перепони у відвідуваню австрійських та угорських склепів.

Турецьке правительство надіслало в тій справі заяву, що митові влади одержали від повідні вказівки та що порта в границях своєї законної компетенції зробить все, щоби спинити бойкот. Австро-угорське правительство приняло сю заяву до відомости та звернуло увагу, що як би тих з'обовязань не виконано, то Порту потягне ся до одвічальности за шкоди, які з того вийдуть. З огляду на заяву турецького правительства, австро-угорське правительство, щоби дати доказ прихильности, заявило охоту перервані переговори почати на ново і австро-угорський амбасадор одержав директиви в тім напрямі. Повитано би дуже радо, як би переговори довели до повного порозуміння так, щоби економічні відносини опинили ся знов на нормальних шляхах.

В звязи з сею зміною ситуації стоїть ухвала турецької ради міністрів, яка видала острі зарядження в тім напрямі, щоби митові уряди не брали участі в бойкоті.

Сорок умірковано-правих послів (між ними Богданов, Андрійчук, гр. Бобринський, Анатолевич і Проценко) внесли в думі проєкт про знесенє спеціальної управи Південно-Західного і степового краю. Своє внесенє послі мотивують тим, що з огляду на зріст державних видатків на ріжні канцелярії, треба звести інституції, які тепер вже непотрібні і суть тільки пережитком минулості. Виділенє Південно-Західного краю (Правобічної України) було оправдане, коли той „російський“ край знаходив ся під впливом чужих народностей.

Та тепер він наслідком економічного розвитку російського населеня та розширеня просвіти мало чим відрізняє ся від сусідних чисто російських губерній і тому не потребує спеціальної управи, а через знесенє її заощаджено би 200.000 рублів. Посли пропонують звести її від 1 го липня 1909 р. і передати її справи по часті міністерству внутрішних справ, а по часті губернаторови.

Справу хабарів московського „Градоначальника“ Рейнбота, буде рішати незабаром сенат і то мабуть 12 го грудня ст. ст. Справозданє сенатора Гаріна, який переводив ревізію в Москві, вже друкує ся та буде ще сего тиждня розданє сенаторам першого департаменту. Через те, що з хабарництвом в Москві вийшли на яву всякі дефвдації ще й деінде, як в харківській губернаторстві, бердичівській почтовій конторі, комісії для покриваня державних довгів і т. д. і т. д., тож міністерська рада постановила, щоб міністер справ внутрішних виступив перед думою та заявив, що правительство не думає толерувати надужитє чиновників, але буде їх карати зі всею безощадністю.

В „С. П. Ведомостях“ подає д. Рословдів такі характеристичні уваги про хабарництво, що розвельможило ся тепер по російських урядах: Що поліція наскрізь перейшла хабарництвом, се відоме й дитині. Нормальні хабарі станового пристава в повітовій поліції виносять 2 тисячі рублів річно, а справника 4 тисячі рублів. Я не говорю вже про міста, де збирають ся великі ярмарки, про повіти з фабриками і заводами. Там доходи поліції доходять до десятків тисячів. Я маю на увазі лише „звичайні доходи“ поліції, які творять неначе би додаток до платів: доходи з „мертвих тіл“ паспортів, надзору над промислом та торговлею, рекрутського побору і т. и. Думали, що після маніфесту з 17 октябра хабарництво мине ся, та стало ся щось противного. Хабарі від часів

„конституції“ зросли до нечуваних розмірів. З одної сторони страх перед утратою місця та контролею Думи, а з другої сторони відносини, витворені випадковими станами та борбою з революцією зробили хабар нормальною появою російського життя. В урядах, де хабар найшов пристановище, деруть тепер з живого й мерлого“.

Н О В И Н К И.

Львів, дня 15-го грудня 1908.

— Пригода на залізниці. Дирекція залізниць державних подає до відомости: В наслідок самовільного виїзду поїзду товарового ч. 383 вчора о 4 год. 19 мін. рано із стації Бзупіль в напрямі до Станиславова наїхав сей поїзд на поїзд особовий ч. 322 вїзджаючий в тім часі із Станиславова на стацію. Легко покалічили ся при тім подорожні: Саламон Смербез з Гвідця, офіціант почтовий Волод. Оржел, асистент почтовий Володимир Кіц і кондуктор мавіпуляційний Ловцький. Розбило ся 6 вагонів товарових поїзду ч. 383 і віз почтовий та службовий поїзду 322.

— В справі просвітно-економічного конгресу у Львові. З нагоди 40 літнього ювілею тов. „Просвіти“ задумав головний відділ сего товариства скликати до Львова на 23 і 24 с. м. перший просвітно-економічний з'їзд. Завданєм з'їзду є як найдокладніше оцінити нашу дотеперішню роботу в напрямі просвітно-економічним, виставити її дотеперішні здобутки та на основі того вказати шляхи і способи до більше судільної, ширшої, а через те і продуктивнішої нашої органічної діяльности на полі просвітнім і економічним на будуче. Головний відділ, о скільки се лежало в его силі, подбав доси о виготовленє програми з'їзду, придбав поодиноких референтів та поробив і деякі технічні приготования. Однак в останнім часі зайшли такі обставини, що головний відділ чув ся приневоленим первістну думку в дечім змінити і з'їзд відложити. Святкованє 40-літнього ювілею „Просвіти“ по філіях і читальнях яке спершу було проєктоване тільки на день 8 с. м. розтягло ся несподівано на грудень і січень. Огже рівночасно

савиці і загавняючи їх назад. Коли кобили не важучи ся неслухати і удаючи, що они самі налякані, зникли знов за рікою, в глибині яру, вартучий жеребець вибіг звіттам назад і все потрясаючи головою і стелючи гриву, грізно підбіг до нас, пильно і цікаво підглядаючи наші наміря. Наші коні здригали ся від негерпедивости увійти в такі чи інші, приятельські або ворожі відносини з подібними до себе і ми мусіли тоді дуже часто удавати ся до кінців поводів, котрими ми били їх по боках, доки жеребець превівши незнайомих гостей з пів версти, весело вернув назад до свого гарему.

Тоді коні самі суїно звіщували голови і тихо та лїниво бігли дальше розкішними, пухлими луками, а нам ставало ще нуднійше — тиха та мовчализа краса пустині гнітила ще більше, мовчанка ві тяжко наповняла ся якимись привидами, невиразними мов тумани бажаннями та образами. Око неспокоїно шукало чогось в далечині, але стрічало лише лїнвий дим з юрт коло озера, або якутську могилу — невеличкий зруб на вір хаті з високим хрестом — що загадочно дивила ся з горбка над водою, овляга тужним шепотом дерев.

II.

— Погляньте — промовив нараз мій товариш, стягнувши повід коня, що був розбіг ся. Ми давно їхали вузкою стежкою, котрої дві-три колії ледве розрізували зелену щільну хорошу луку. Ми десь збочили з переїздної дороги, але мало тим клопотались, бо гори другого берега добре могли служити нам за вказівку. Тепер перед нами появил ся молодий, ярко зелений лісок, над котрого верхами вже зникали крейдові скали. Наша стежка вбігла несподівано в простір обгороджений з двох боків парканом, декуди навіть плотом, що не чашто стрічав ся в тих околицях і небавом дим засинів перед нами на зеленій стїні ліса.

Ми озирали ся з зачудованєм: рілі, хоч і не часто, однако то звичайне явище в тих далеких улугах, але огордів Якути зовсім ще не знають. Декуди, правда, переїздячи присілками, ми стрічали кусники ґрунту старанно огорожені високими штахетами або плотом. Наткнувши ся перший раз на таке місце далеко від осель, я подумав, що то кладовище або старе поганьське місце до моленя, заслонене для посторонного ока. Але мені пояснили, що то сільські сади, мабуть також щось в роді кладовища, де виявили ся добрі адміністраційні наміри. Один з губернаторів, Німець, великий знаток і любитель садівництва, приказав стрігми обіжниками, аби по всіх селах були заведені сади. Якути ввелили волю начальства; визначили по куснику ґрунту і обгородили его сильним частоколом, полишивши хиба один вхід, що замикав ся на замок, від котрого ключ доручав ся окремому дозорцеві. Дальше однако справа не пішла. Губернатора давно вже нема, але до сеї пори старанно обгороджені порожні площі свідчать про его добрі заходи. Сліди меж і грядок давно щезли під незвичайно буйною зарослюю лопухів і бодаків, заслонених навіть від сильного вітру

Тепер ми на диво побачили обширний і прегарно оброблений огород. Високі грядки зеленіли вже матіяною барабоді і кучерявими гичками моркви. Білдозелена капустана росада сторчала рядами в неглубокях ямках, що чорніли ще від ясного поливаня. По тичках плів ся горох, в великій скрини в затиши зеленіли парости огірків, що очевидно були старанно закривані від ранішних не довгих, але острих приморозків, котрі часто до години досвіта зварують завязки навіть серед літа. Недалеко філював невеличкий ланок озимини, що вже колосила ся.

Але найбільше здивувала нас невеличка хатинка, що стояла в тій тихій зачарованій

закутині. То не була юрта з похилими стїнами і не сибірський „амбар“ з простим зрубом і рівною земляною кришею, а правдива українська хатка з соломяною стріхою і стїнами старанно вимазаними білою глиною. Тільки вікна часті в лупку а по часті з кусників скла, що були вправлені в мережані рамки, відрізняли то житло від якоїсь чернигівської або полтавської хатинки. Здивований несподіванкою зір мимохить шукав колеса на криші з родинок бузька і високого журавля коло кирниці. Та замість бузьків над полянкою пролітали північні орли з пронизуючим криком молодого жеребця, а що до кирниці то ві очевидячки не було треба. Недалеко, кількадесят сяжнів за хатиною, різко відбиваючись від безмарного неба, лежало невеличке озерце. Посеред него, немов розкидали камє чорні грудки, дримало з десять качок, безжурно поховавши голови під крила... Качка була дикі, міс був листастий, сибірський, чужий тій хатці з соломяною кришею і тим грядкам...

Мій товариш, родовитий Українець, підніс ся на стременах і его ладе навіть з легка почервоніло під темним загаром. Він дивив ся довкола, але нікого і нічого не було видно. Вітер шелестів тихо соломою криші, ледведле шуміла тайга²⁾, тільки жалібний, уриваний крик орла або яструба немало нарушував тишину. Здавало ся, що ось ось зараз здригне щось і ціла та мана українського хутірка розпливе ся, як дим...

— Гей, а хто тут у Бога вірує? — крикнув він рідною мовою, якою не говорив при мені ще ні разу.

(Дальше буде).

²⁾ Сибірській ліс.

СТ. СОКОЛОВСКОГО

Головна агенція дневників

у Львові, пасаж Гавсмана ч. 9,

приймає пренумерату і оголошення до всіх дневників краєвих і заграничних.

До „Народної Часописи“ і „Газети Львівської“ може приймати оголошення виключно лиш ся агенція.

☛ Найдешевше можна купити лише ☚

В Аукційній Гали

ул. Сикстуска 32

меблі, образи, дивани, сальонову обставу, золото, біжутерії,
старинности і все можливе до домового уладження.

==== Порозуміне з провінцією писемно. ====

Вступ вільний цілий день.